

LEHDISTÖTIEDOTE nro 194/24

Luxemburgissa 19.11.2024

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-808/21 | komissio v. Tšekki ja asiassa C-814/21 | komissio v. Puola (Vaalikelpoisuus ja poliittisen puolueen jäsenyys)

Unionin kansalaisuus: on unionin oikeuden vastaista evätä unionin kansalaisilta, jotka asuvat jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, oikeus liittyä poliittisen puolueen jäseneksi

Asettamalla tällaisen kansalaisuutta koskevan vaatimuksen Tšekki ja Puola eivät varmista tällaisten unionin kansalaisten yhdenvertaista kohtelua niiden omien kansalaisten kanssa, kun on kyse vaalikelpoisuuden toteuttamisesta tehokkaasti kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa

Unionin oikeudessa annetaan äänioikeus ja vaalikelpoisuus paikallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa unionin kansalaisille, jotka asuvat jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia. Äänioikeuden tehokas käyttäminen ja vaalikelpoisuuden tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä, että kyseisillä unionin kansalaisilla on yhdenvertainen mahdollisuus käyttää keinoja, jotka ovat kyseisen jäsenvaltion kansalaisten käytettävissä äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi. Koska poliittiseen puolueeseen kuulumisen edistää merkittävästi unionin oikeudessa myönnettyjen vaalioikeuksien käyttämistä, unionin tuomioistuin katsoo, että Tšekki ja Puola ovat loukanneet unionin oikeutta epäämällä unionin kansalaisilta, jotka asuvat kyseisissä jäsenvaltioissa mutta eivät ole niiden kansalaisia, oikeuden liittyä poliittisen puolueen jäseneksi. Heidän kuulumisensa poliittiseen puolueeseen ei ole omiaan loukkaamaan Tšekin eikä Puolan kansallista identiteettiä.

Tšekin ja Puolan lainsäädännöissä annetaan yksinomaan niiden omille kansalaisille oikeus liittyä poliittisen puolueen jäseneksi. Euroopan komissio katsoo näin ollen, että unionin kansalaiset, jotka asuvat kyseisissä jäsenvaltioissa mutta eivät ole niiden kansalaisia, eivät voi toteuttaa unionin oikeudessa vahvistettua vaalikelpoisuuttaan kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa samoin edellytyksin kuin Tšekin ja Puolan kansalaiset.

Koska komissio katsoi, että tällainen poliittisen puolueen jäseneksi liittymistä koskevan oikeuden epääminen merkitsee unionin oikeudessa¹ kiellettyä kansalaisuuteen perustuvaa erilaista kohtelua, se saattoi unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi jäsenyysvelvoitteiden noudattamista koskevan kanteen yhtäältä Tšekkiä ja toisaalta Puolaa vastaan.²

Unionin tuomioistuin hyväksyy nämä kanteet ja toteaa, että mainitut kaksi jäsenvaltiota eivät ole noudattaneet perussopimusten mukaisia velvoitteitaan.

Se toteaa, että unionin oikeudessa taattu **vaalioikeuksien käyttäminen tehokkaasti kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa edellyttää sitä, että unionin kansalaisilla, jotka asuvat jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, on yhdenvertainen mahdollisuus käyttää keinoja, jotka ovat kyseisen jäsenvaltion kansalaisten käytettävissä mainittujen oikeuksien käyttämiseksi tehokkaasti.**

Poliittisilla puolueilla on ensiarvoisen tärkeä merkitys edustuksellisen demokratian järjestelmässä, joka konkretisoi

kansanvaltaa koskevaa arvoa, johon unioni muun muassa perustuu. Näin ollen **kielto kuulua poliittiseen puolueeseen asettaa kyseiset unionin kansalaiset epäsuotuisampaan asemaan kuin Tšekin ja Puolan kansalaiset, kun on kyse vaalikelpoisuudesta kunnallisvaaleissa ja Euroopan parlamentin vaaleissa**. Viimeksi mainittujen valituiksi tulemista edistää muun muassa se, että he voivat olla sellaisen poliittisen puolueen jäseniä, jolla on käytettävissään organisatoriset rakenteet sekä henkilölliset, hallinnolliset ja taloudelliset resurssit heidän ehdokkautensa tueksi. Poliittiseen puolueeseen kuuluminen on myös yksi äänioikeutettujen valintaa ohjaavista perusteista.

Tätä unionin oikeudessa kiellettyä erilaista kohtelua ei voida oikeuttaa kansallisen identiteetin kunnioittamiseen liittyvillä syillä. Unionin oikeudessa ei nimittäin edellytetä, että jäsenvaltiot antavat asianomaisille unionin kansalaisille äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden kansallisissa parlamenttivaaleissa, eikä niitä kielletä rajoittamasta kyseisten kansalaisten roolia poliittisessa puolueessa mainittujen vaalien yhteydessä.

HUOMAUTUS: Komissio tai jäsenvaltio voi nostaa jäsenyysselvotteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen sellaista toista jäsenvaltiota vastaan, joka ei ole noudattanut unionin oikeuden mukaisia velvoitteitaan. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenyysselvotteita ei ole noudatettu, kyseessä olevan jäsenvaltion on toteutettava tuomion noudattamisen edellyttämät toimenpiteet mahdollisimman pian. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio ei ole toteuttanut tuomion noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, se voi nostaa uuden kanteen, jossa se vaatii rahamääräisiä seuraamuksia. Jos jäsenvaltio ei ole ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimenpiteistä komissiolle, unionin tuomioistuin voi komission ehdotuksesta määrätä seuraamuksista jo ensimmäistä tuomiota annettaessa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin tuomioistuinta.

Tuomiot ([C-808/21](#), [C-814/21](#)) kokonaisuudessaan ja niistä mahdollisesti laadittavat tiivistelmät julkaistaan CURIA-sivustolla tuomioiden julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127

Kuvia tuomioiden julistamistilaisuudesta on saatavilla [Europe by Satellite](#) -sivustolla. ☎ +32 2 296 4106.

Pysykää kuulolla!

¹ Eli SEUT 22 artiklassa, jonka mukaan jokaisella unionin kansalaisella on kunnallinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole, samoin edellytyksin kuin tuon jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

² Tšekkiä vastaan nostettu kanne ulottuu myös unionin kansalaisille, jotka asuvat kyseissä jäsenvaltiossa mutta eivät ole sen kansalaisia, asetettuun kieltoon liittyä poliittisen liikkeen jäseneksi.